

Lokalna televizijska postaja TV Železniki na 8. kanalu VHF

1993–2004–2019

Jože Reya

Uvod

Današnji dogodki, kraji in ljudje bodo nekoč zgodovina. Človeka je okolica od nekdaj zanimala in tako so informacije šle od ust do ust, iz roda v rod. Naš spomin je selektiven, z leti zbledi in marsikaj enostavno pozabimo. Najrazličnejše iznajdbe so omogočile, da so se pomembni dogodki ohranili tako, da so se zapisovali na kamen, les, kože, papir ipd. V 19. stoletju pa so že uporabljali tehniko foto zapisa na steklo, kasneje na papir in sodobnejše materiale. Temu je sledil še zapis slik in kasneje zvoka na film. Spoznano je bilo, da dovolj hitro prikazovanje sekvence mirujočih slik ustvarja pri gledalcu iluzijo gibanja. Vzporedno z razvojem filma in neodvisno od njega so izumitelji odkrivali uporabnost elektrike, ki je osnovni pogoj za delovanje video naprav. Televizijska znanost, ki omogoča prenos negibnih ali gibajočih se slik in zvoka na daljavo, je v 20. stoletju naredila velik napredek. V električ-

ne signale je bilo treba spremeniti sliko in zvok ter kasneje prostorsko razvrščene informacije shraniti na video trak. Ob koncu 20. stoletja so proizvajalci razvili številne digitalne formate hranjenja in pretvarjanja za prikazovanje na televizorjih. Danes se v Evropi za prenos in hranjenje televizijskega signala uporabljata formata MPEG-2 in visoko ločljivi MPEG-4. Zaradi hitrega razvoja računalnikov pa znanstveniki razvijajo različni sisteme, ki bodo še kvalitetnejši in dostopnejši, čakata pa nas tudi hitro razvijajoči se tehnologiji 3d in 4d.

Sam način filmskega zapisa se je ves čas spreminjal in se še vedno spreminja. Pri filmu shranjujemo slike na poliestrski trak, prevlečen s snovjo, občutljivo na svetlobo, pri videu pa so slike zapisane na magnetni trak, optični medij, magnetni disk ali polprevodniški medij. Tehnološko gledano je razlika med filmom in videom v načinu hrambe.

Hitrost in moč procesorjev, vedno večje kapacitete spominskih medijev ter razvoj video strojne opre-

me so pripeljali do razvoja pametnih telefonov, ki so zelo priročni, lahki in dostopni. Prenosni telefon, ki zmore kvalitetno fotografiranje in snemanje v vsakem trenutku in na vsakem mestu, pa pomeni za dokumentiranje in arhiviranje različnih dogodkov in ljudi v primerjavi z obdobjem pred 20 ali več leti velikansko, komaj predstavljivo spremembo. Nastal bo problem, ko bo zaradi preprostosti in dostopnosti medijev dokumentarnega gradiva v obilici, in bo potreben zahteven izbor.

Fotoaparati in kamere so bili včasih redki in dragi, tako rekoč nedosegljivi povprečnemu človeku. Po prvi svetovni vojni so obstajale v Selški dolini črno-bele panoramske fotografije kraja in skupinske fotografije šolskih razredov, različnih društev in skupin ter birm in obhajil. Spominjam se zgodbe Kalanovega ata iz Selc, enega prvih domačih fotografov, ko je pripovedoval, koliko odrekovanja in varčevanja je bilo potrebno za nakup njegovega prvega fotoaparata. Od leta 1937 je Franc Bešter tudi izdeloval skupinske, predvsem obhajilne črno-bele fotografije za Selca in Železnike. Področje raziskovanja začetnikov filmskega in kasneje video dokumentiranja v kraju naj postane izziv za bodoče mlade raziskovalce.

Začetki

Iz otroških let se spominjam fotografij na steklu, ki sem jih našel na domačem podstrešju. V družinskem arhivu je tudi precej starih fotografij na papirju, ki jih je moj stari oče Franc Reya od leta 1935 naprej poslikal s svojim fotoaparatom in sam razvil na steklo, kasneje pa tudi na papir. Med predmeti sem našel tudi koščke filmskega traku, ki ga je na podstrešju "pozabil" moj stric Iztok, ki je nekaj let vrtel celovečerne filme v kulturnem domu v Železnikih. Irena Reya, moja mama, pa je redno skrbela za polnjenje mojega bogatega družinskega foto albuma. Kot kaže, mi vzornikov za filmsko dejavnost ni bilo treba iskati drugod. V osnovni šoli v Železnikih sem obiskoval fotografski krožek pod mentorstvom Franca Benedika, leta 1970 na srednji šoli v Ljubljani

opravi foto A tečaj pod mentorstvom Draga Mačka in deloval v foto sekcijah kot gimnazijec in kasneje kot študent v društvu študentske organizacije ŠOLT.

Po vrnitvi v domači kraj sem z nastopom službovanja na osnovni šoli vodil fotografski krožek in s fotoaparatom dokumentiral pomembnejše dogodke na šoli. Vedno bolj sem se začel zavedati pomembnosti teh zapisov za zgodovino kraja. Če pa bi bil dogodek posnet s premikajočimi slikami in zvokom, pa bi bilo še boljše, sem razmišljal sam pri sebi.

Po letu 1980 pa se je hitreje začela razvijati tehnika magnetnega zapisa na trak. Ta način je omogočil zapis slike in zvoka v trajanju do 240 minut in možen je bil takojšni ogled posnetega. Pa tudi cene so postajale dostopnejše. V letu 1987 sem kupil rabljeno video kame-ro Panasonic A2 s prenosnim video rekorderjem za dve moji učiteljski plači. Lastnik kamere pa je v račun vzel še star šivalni stroj z mizico, ki sem ga preko zime temeljito popravil in očistil. Zdaj pa sem lahko začel uresničevati željo po dokumentiranju in arhiviranju ljudi in dogodkov v Selški dolini. Kasneje je podjetje Domel izdatno pomagalo pri nakupu nove šolske kamere. A se je tehnologija tako hitro spreminjala, da je sistem video zapisa omenjene kamere hitro zastarel.

Ustanovitev

V letih po osamosvojitveni vojni sta bila v občini poleg nacionalnih medijev prisotna še Radio Žiri in Gorenjski glas.

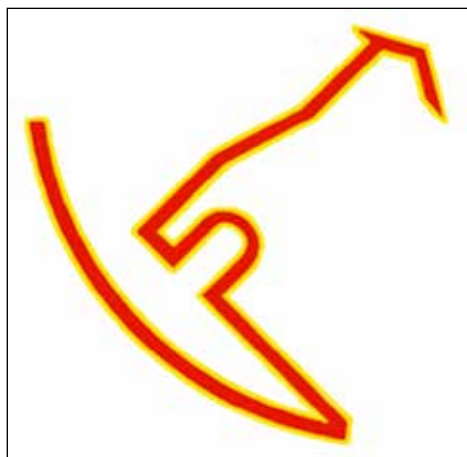
Ko sem se leta 1992 lotil projekta lokalne televizije, sem bil med petimi v Sloveniji. 19. 3. 1993 je Urad vlade za informiranje televizijski program TV Železniki vpisal v register javnih glasil pod št. 66a. 25. 10. 1993 pa je Ministrstvo za promet in zveze izdalo dovoljenje za radijsko postajo Železniki, Na Kresu z oddajno frekvenco 196M250 do 201M750. Prvi se-stanek iniciativnega programskega sveta, v katerem so bili Janja Rojc, Jana Mohorič, Alenka Weiffenbach, Mirjam Gorenc, Mirjana Benedik, Romana Kavčič, Janka Šuštar, Nataša Gajgar, Danilo Gorenc, Mojca Tolar in Jože Reya, je bil 22. 1. 1993. Za oddajnik

z oddajnimi antenami, visokofrekvenčno brezžično povezavo in omaro z elektronskimi instrumenti je bilo treba zbrati vsoto v vrednosti takratnih 25 tisoč mark. Žal interesentov, ki bi podprli projekt, ni bilo. Številka pa ni vsebovala stroškov postavitve in seveda vseh aparatov, ki so nujno potrebne za delovanje televizije. Seveda so bila potrebna dodatna posojila, katerih obresti so bila precej bolj konkretna kot danes. Konec leta 1993 sem dobil še vsa potrebna soglasja in dovoljenja in se takoj lotil postavitve oddajnika na Kresu. Štiri oddajne antene 8. kanala VHF so pošiljale televizijski signal v zrak v smeri Selc, Dolenje vasi, Dražgoš, Dašnice in gornjih Železnikov. Signal pa je bil dostopen tudi prebivalcem Logu, Kresa in okolice. Sistem oddajanja je zahteval določeno vzdrževanje, še posebej ob izgubi sinhronizacije ali izpadu električnega toka. Seveda pa me je dodatno obremenjevala še potrebna administracija ob letnem pridobivanju vseh dovoljenj. Postopki so bili zahtevni in tudi dragi. Potem ko sem pridobil vse papirje, pa so me čakali še obiski inšpektorjev, plačila frekvenčin in avtorskih pravic Sazasa in Zampa. Na vsakoletnem občnem zboru je bilo treba ponovno izvoliti uredniški odbor, programski svet in vse komisije. Letno pa je bilo treba poslati zahtevno in obširno statistiko, upoštevajoč programske in vsebinske zakonske zahteve. Vsemu temu je treba dodati še vsakoletno poročilo organov zavoda, programsko poročilo, poslovno in računo-

vodsko poročilo. Vse potrebne dokumentacije se je tako vsako leto nabralo za polno mapo.

Pokritost občine s televizijskim signalom je bila po mojih ocenah 50-odstotna po številu prebivalcev, manj pa po razgibanem občinskem terenu. Čisto drugače bi bilo danes, ko je občina Železniki pokrita s podzemnim optičnim kablom, ki omogoča zmožljiv prenos velike količine najrazličnejših podatkov. V 30 letih se je pač veliko spremenilo, v glavnem na bolje. Ker je analogni signal prosto seval po zraku, je tisti, ki je hotel gledati TV Železniki, na televizorju poiskal 8. kanal in ga dal v spomin. Televizijske naročnine ali kakšnega tolarja državne pomoči za lokalno televizijo seveda ni bilo. Ker je bila to zasebna komercialna televizija, so obstajala izključno sponzorska sredstva. Če sem hotel delno zapolniti vsakodnevni program in slediti tehniki, je bilo treba sproti iskati denar za opremo, sodelavce in realizacijo. V tistih časih je bil na polprofesionalnem nivoju sistem VHS, S VHS, video 8 in super 8. Posneti material z velikimi, kasneje malo manjšimi kamerami je bilo treba zmontirati. Analogne mešalne mize so bile zelo drage in so poleg znanja zahtevale veliko spretnosti, dobrih živcev in sreče. Danes je z razvojem računalnikov in nelinearno montažo postopek veliko manj zahteven in mnogo hitrejši.

V tem času sta nastala tudi oba logotipa. Zadnjega je takrat oblikoval domačin Bojan Rihtaršič in ta je postal tudi zaščitni znak TV Železniki.

REPUBLIKA SLOVENIJA		UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE	
MINISTRSTVO ZA PROMET IN ZVEZE		ZA TELEKOMUNIKACIJE	
Številka zadeve : 111/080/95/017		Številka dovoljenja : S 5656/00	
Datum : 25.10.1993			

DOVOLJENJE ZA RADIJSKO POSTAJO

Izdano na podlagi 69. člena Zakona o sistemih zvez, v zvezi s 4. in 5. členom Ustavnega zakona za izvedbo temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije

AVAC D.O.O.
 4228 ZELEZNIKI NA PLAVZU, 20
 telefon 064/ 67-133 fax šifra dejavnosti 120350

DOVOLJENA JE NABAVA IN UPORABA RADIJSKE POSTAJE POD POGOJI :

Oddajna frekvenca	196M2500	201M7500
Frekvenca v zvezi z zgornjo frekvenco		0
Zaporedna številka kanala		88P
Vrsta postaje		BT
Vrsta službe		TV
Želja lokacija oddajnika	4228 ZELEZNIKI NA KRESU	
Značilnosti lokacije		1
Značilnosti zemljišča		8
Zemljepisna dolžina in širina po Greenwichu	0141020E461334N	
Nadmorska višina (m)		453
Identifikacijski znak	XTVZELEZ	
Proizvajalec naprave		IMP
Vrsta oddaje, širina območja		6.42563FNN
Koda moči		Q
Enota moči		W
Vrednost moči		2
Potlačanje stranskih sevanj (dB)		60
Pomik frekvence (offset) TV oddajnika in pretvornika		0
Višina oddajne antene nad terenom (m)		34T
Efektivna višina oddajne antene		110830
Tip oddajne antene		61
Polarizacija		H
Usmerjenost oddajne antene		N
Azimet maksimalnega sevanja		-
Kot širine glavnega snopa oddajne antene		-
Globitev oddajne antene (dB)		1
Elevacijski kot glavnega snopa		0
Razmerje naprej-nazaj (dB)		-
Spodnja meja frekvenčnega območja		174MO
Zgornja meja frekvenčnega območja		230MO
Selektivnost in občutljivost sprejemnika		-
Obratovalni čas		002430IA
Najdaljši obratovalni čas zveze		H24
Premičnost, nosilec postaje		FL
Število postaj v omrežju		-
Govorniška številka in tip postaje		IMP OTVE 3/2
Opombe : 66a-TV ZELEZNIKI; TON:750KF3EQN; MOC:N,W,0.2		
OBMOČJE POKRIVANJA: PRILOGA 1;		
DOVOLJENJE VELJA POD POGOJI V PRILOGI:117-3/95;		
PROJEKT IZDELAL REYA JOZE, MAREC 1993.		
Zahtevo mora imetnik zaradi zmanjšanja motenj spremeniti tehnične karakteristike postaje.		
Dovoljenje velja od 25.10.1993 do 25.10.2003		
Datum začetka delovanja 16.09.1996		

Pravni pouk: Na to dovoljenje je možna pritožba v roku 15 dni od njegove vročitve. Pritožba se vložijo pisno ali da ustno na zapisnik pri Upravi Republike Slovenije za telekomunikacije ali pri Ministrstvu za promet in zveze.

Jože KLEŠNIK, dipl. ing.
 v.d. DIREKTOR

[Signature]

[Stamp: REPUBLIKA SLOVENIJA, MINISTRSTVO ZA PROMET IN ZVEZE, 10.10.1993]

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA PROMET IN ZVEZE

REPUBLIŠKA UPRAVA ZA TELEKOMUNIKACIJE

Kotnikova 19a, 61000 LJUBLJANA, Tel.: +386 (0)61-1391 098, -1327 301, Faks.: +386 (0)61-1328 036

Štev.: 346-2078/93

Datum: 25.10.1993

AVAC d.o.o.

Na plavžu 20

64228 Železniki

Zadeva: DOVOLJENJE ZA RADIODIFUZNO TELEVIZIJSKO POSTAJO

V zvezi z vašo vlogo za izdajo dovoljenja za radiodifuzne postaje vam pošiljamo dovoljenje za radiodifuzno televizijsko postajo za program Železniki na lokaciji Železniki na Kresu.

Dovoljenje je izdano pod štev. S 5656/00 z veljavnostjo enega leta za realizacijo radiodifuzne televizijske postaje.

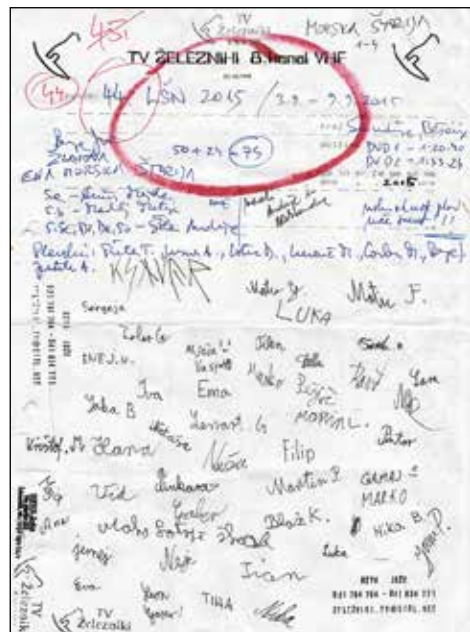
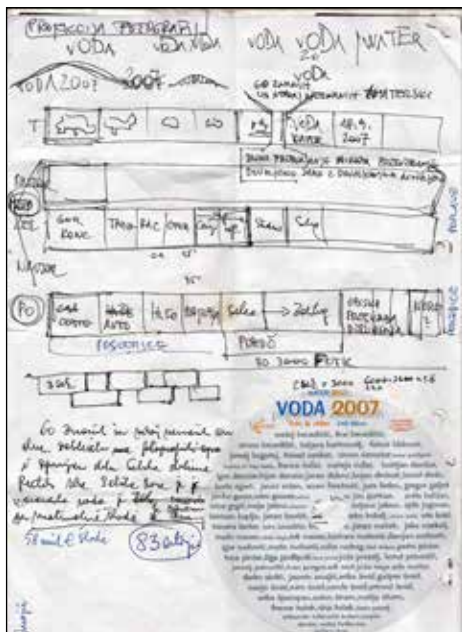
Radiodifuzna postaja mora v skladu s 77. členom *Zakona o sistemih zvez (Ur. l. SFFJ št. 41/88)* pričeti delovati najpozneje v enem letu po izdaji dovoljenja. Uporabljati se lahko prične po opravljenem tehničnem pregledu in izdanih dovoljenjih za uporabo.

Glede na navedeno dejstvo morate po nabavi in montaži radiodifuzne postaje pri Republiški upravi za telekomunikacije vložiti zahtevo za tehnični pregled postaje.

Zvonko Bajec, dipl. ing.
Direktor

Priloga: Dovoljenje št. S 5656/00 z dne 25.10.1993

TV ŽELEZNIKI

AVAC d.o.o.

Na plavžu 20, 64228 Železniki, Slovenija
tel./fax 064/67-133, 064/67-752

.

je uspešno opravil(a) teoretično in praktično delo na lokalni TV postaji TV Železniki - 8.kanal v obdobju od 1.9.1984 do 15.6.1985.

Oseba je relativno sama sposobna pripraviti avtorsko oddajo, kar pomeni vse od ideje, scenarija, snemanja, režije in zaključnih montažnih del, do končnega izdelka - oddaje, kratkega filma ipd.

Naj Vas opomnim, da imate pred seboj prijazno, marljivo, odprto in bistro osebo, s katero vam ne bo težko odpreti se tako trd oreh problema.

Poleg vsega, naj se ti zahvalim za prijetno in uspešno sodelovanje, ki nam je zapustilo globoke sledi in z željo, da bi si ti uresničili civiljske cilje ter, da se morda se kdaj srečamo, na svidenje v studiu TV Železniki.

JANI MARINK
glavni urednik:

[Signature]

AVAC d.o.o.
Slovenija - Železniki, Na plavžu 20
tel./fax 064 67 133 • 064 66 750

JOZE REJA
odgovorni urednik:

[Signature]

Železniki, 15.6.1985

REPUBLIKA

SLOVENIJA

Ministrstvo za promet in zveze

UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA TELEKOMUNIKACIJE

Kotnikova 19a, SI 1000 Ljubljana, SLOVENIJA; telefon: +386 61 1331 096, faks: +386 61 1328 036

Št. 111-80/95-17

Dne 17.09.96

AVAC D.O.O.**Na plavžu 20****4228 ŽELEZNIKI**

Zadeva: Dovoljenje za televizijsko difuzno radijsko postajo na oddajni točki ŽELEZNIKI NA KRESU na 8. kanalu

V prilogi vam pošiljamo dovoljenje za televizijsko difuzno radijsko postajo za program TV ŽELEZNIKI za oddajno točko ŽELEZNIKI NA KRESU na 8. kanalu.

S spoštovanjem!

Pripravila:

Meta Pavšek Taškov

Jože KLEŠNIK dipl. ing.
V.D. DIREKTOR

Priloga: Dovoljenje št. S 5656/00

Poslati priporočeno s povratnico.

Ekipe

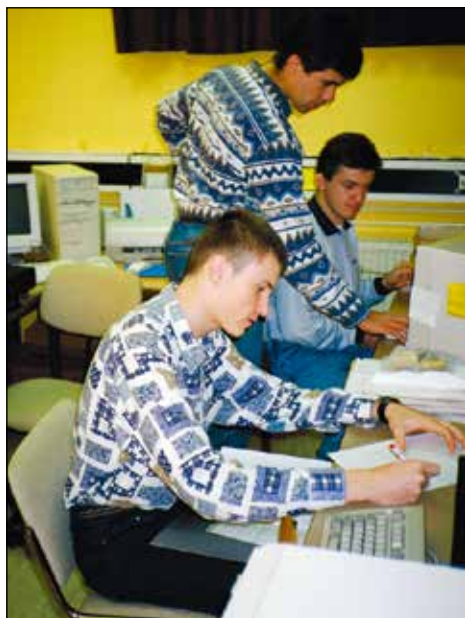
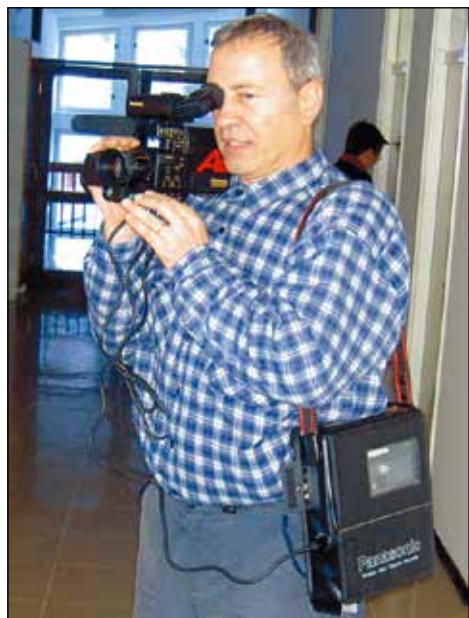
Ob ustanovitvi lokalne televizijske postaje leta 1993 je nastala lepa priložnost, da se otroške ekipe šolskega radia GA-GA, ki je deloval v osnovni šoli od leta 1983, priključijo novemu mediju, in prav to se je tudi zgodilo. Tako so bile prve šolske televizijske oddaje posnete radijske oddaje, v katerih smo gostili goste iz šole in tudi izven. Kot pobudnik in lastnik TV-postaje sem želel pokriti del vsebin tudi na šolsko tematiko, učenci in učenke višjih razredov pa so bili pripravljeni sprejeti izziv, ki ga je ta medij nudil. Zaradi pokrivanja in vidnosti televizijskega signala izven osnovne šole pa so bili izzivi večji in privlačnejši.

Prostor za dejavnost, oziroma studio, smo imeli v kletnem prostoru šole, kjer sem izvajal tudi interesne dejavnosti za učence. Prostor velikosti 5 x 5 metrov je bilo treba urediti. V mislih imam električno, zvočno in video inštalacijo. Studio smo opremili z ustrezno razsvetljavo in sceno, ki se je mesečno spreminjala. Poskrbeti pa je bilo treba tudi za varnost in ne nazadnje pogostitev gostov. Sprva se je dejavnost imenovala fotografski krožek, potem šolski radio in kasneje filmsko-tehnični krožek. V šolskem letu se je izmenjevalo do 15 navdušencev, tako da sem imel v povprečju do pet snemalnih ekip. V studiu smo se dobivali dvakrat tedensko in z navdušenjem pripravljali program. Vsega skupaj

je okoli 200 učencev spoznavalo program snemanja, montiranja in režije ter se spoznavalo s pisanjem zgodb, oblikovanjem snemalnih knjig in realizacijo oddaj v studiu ali na terenu. Izobraževali pa smo se tudi na drugih televizijskih postajah, ki smo jih občasno obiskali.

Pri odraslih ekipah pa je bilo drugače. Ker ni bilo nobenih finančnih virov ali lokalnih oz. državnih subvencij, je praktično vse delo temeljilo na prostovoljstvu. Kljub neplačani dokaj stresni dejavnosti je vseeno kar nekaj mladih nadobudnežev vztrajalo. Z najožjimi sodelavci smo novincem omogočili tudi strokovno izobraževanje, potrebno za realizacijo televizijskih oddaj. Naj omenim nekaj sodelavcev, ki so zavzeto pripravljali program: Jani Marenk, Tatjana Prezelj, Darja Benedičič, Tomi Blaznik, Rok Mohorič, Roman Žitnik, Katarina Krajnik, Hana Hervatski, Nina Možina, Tatjana Rant, Leon Rihtaršič, Gregor Malenšek, Robi Marenk in drugi. Robert Kuhar, Andrej Frelih in Peter Debeljak so ustvarjali oddajo Novice izpod Ratitovca, ki so bile za novinarje, snemalce in montažerje velik izziv. Da o logistiki in ostalih stroških ne govorim. V studiu smo gostili tudi Adija Smolarja, Aleksandra Mežka, Tomaža Domicelja, ansamble Kiki band, Californio, Requiem, pa režiserja Igorja Šmida, jasnovidca Danijela Šmida Dannyja, jasnovidko Marijo, znane športnike, umetnike in druge.

Oddaje v studiu

Dogodki v šoli so postali izziv in s pomočjo nekaterih učiteljc mentorice literarnih krožkov posneli pet oddaj z imenom Šolski utrinki. V njih so se predstavili učenci z različnimi dejavnostmi. Aktivni smo bili pri realizaciji specifičnih video učnih pripomočkov za vse generacije, ki so jih kot gradivo uporabljali na različnih nivojih učnega procesa. Pri pripravi oddaj v studiu je bilo treba postoriti marsi-

kaj. Priprava in sinhronizacija dveh ali več kamer, snemanje zvoka, pravilna razsvetljava, priprava mešalnih miz, še posebej pri oddajah v živo, kjer so se gledalci neposredno vključevali v oddajo. Gostov ni smel nihče motiti in so se morali počutiti varne. Ne nazadnje pa je bilo poleg povabljenih gostov treba poskrbeti tudi za ekipo, ki je za vse te naprave v studiu skrbela in jih upravljala. Največkrat pa so bili problemi pri terminskih dogovorih z gosti in ekipami.

Kmalu po ustanovitvi lokalne televizije smo posneli okoli 30 oddaj z imenom Današnji gost se predstavi. V studio so bili povabljeni različni športniki, glasbeniki, zbiratelji ali kako drugače izstopajoči učenci. Predvsem pri glasbenih gostih so

se včasih zatresli prsti ali glas, ampak trema med nastopom je prisotna tudi pri vrhunskih umetnikih. Dejavnost nekaterih športnikov pa smo posneli kar v telovadnici ali zunaj na igrišču.

Zanimive in zelo zahtevne oddaje v studiu so se imenoval Pod kapuco. Sodelovalo je do deset učencev in odrasli gost, ki je bil vrhunski glasbenik ali športnik iz Selške doline ali pa je s svojim delom in rezultati kako drugače izstopal iz povprečja. Ter-

minsko usklajevanje, iskanje in potrditve gostov ter ekip je zahtevalo dobre živce producenta in režiserja. Oddaje so potekale v živo, tako da so se gledalci lahko neposredno vključili v program s svojimi mnenji in vprašanji. Realizirali smo jih 12.

Največ pa smo posneli otroških oddaj z imenom Scena. Teh je bilo 109, samih gostov pa okoli 500. Nastopali so mladi glasbeniki, veselošolci, matematiki, fiziki, jezikoslovci, literati, pesniki, plesalci, zbiratelji, športniki, kemiki, biologi in drugi zanimivi učenci matične in podružničnih šol. Določeno

število oddaj smo posneli tudi izven studia na različnih lokacijah. Vsako leto se je dejavnosti priključilo nekaj učencev, pogosteje učenke, ki so s svojimi idejami in zavzetostjo poskrbele, da smo uresničili željo in potrebo po tovrstnem kulturnem bogatenju šole in kraja.

Od leta 1987 pa smo dokumentirali tudi šolske prireditve, otvoritve, podiranje ter gradnjo šole in vrtcev ipd. Posnel sem več kot sto šol v naravi, poletnih in zimskih, ter naravoslovne tedne. Aktivno smo se vključili v različne, tudi mednarodne projekte šole, kjer smo prip-

ravili promocijsko gradivo ali zabeležili spremljajoče dogodke. V studiu smo gostili naše učence, ki so gostili učence iz različnih evropskih držav, in tudi dijake škofjeloške gimnazije skupaj z danskimi kolegi, ki so sodelovali v različnih mednarodnih projektih srednjih šol.

Oddaje na terenu

Nekaj posebnega pa so bile oddaje na terenu. Obiskali in posneli smo zanimive dogodke in ljudi z zanimivimi hobiji, slikarje, rezbarje, fotografe, športnike, zbiratelje, čebelarje, mojstre skrila, izdelovalce dražgoških kruhkov, oglarje, kuhanje žganja in pripravo "tazelenga", pletarje, izdelovalce narodnih noš in starih glasbil. Realizirali smo oddaje, ki prikazujejo posek in spravilo lesa po starem, pluzenje snega s konjsko vprego in pečenje kruha po domače v krušni peči. Seveda pa nisem pozabil na domače klekljarice, ki so nazorno prikazale to domačo obrt. Namen je bil

seveda ohraniti filmski zapis različnih tradicionalnih krajevnih obrti zanamcem in navdušiti mlade. Manjkale niso niti oddaje o arhitekturi starih železnikarskih hiš, "štern", znamenj, cerkva. Zanimive so bile oddaje o starih železnikarskih obrteh, na primer strojenju živalskih kož, kuhanju kop, delu pri plavžu, v fužinah in v vigenjcih. Dve oddaji na temo železarstva smo pod mentorstvom Franceta Žaberla posneli tudi v starem železarskem kraju Kropa. Jože Benedičič z Zalega Logu nam je prikazal kritje s "škrilom" po starem in še bi lahko našteval. Zanimive so bile oddaje z razstav mačk, psov, ptičev in slikarske ter etnografske razstave.

Z učenci smo obiskali tudi 15 upokojenih učiteljev in učiteljic. Poleg učiteljskih spominov na službovanje so pripovedovali tudi o svojih otroških letih v šoli. Zgodbe so bile seveda zanimive, poučne in zelo drugačne v primerjavi z današnjim življenjem v šoli. Obiskali ali pa povabili v studio smo tudi bivše podjetnike oziroma zaslužne delavce v domačih podjetjih Niko, Tehnica, Alpes in takrat še živeče člane usnjarskih, sodarskih in kovinarskih zadrug.

Za pretresljive, a resnične izredne dogodke v Selški dolini, ki smo jih dokumentirali, pa je poskrbela narava sama. Katastrofalna povodenj v letu 2007, tudi poplave leta 1990, 1997 in 2011, pa zemeljski plazovi v Selcih, na Zalem Logu, požar na Racovniku, v Domelu ipd. Omenim naj, da v podobnih situacijah radijski ali televizijski medij lahko pomaga pri hitrem in strokovnem obveščanju prebivalstva.

Res veliko se je nabralo dokumentarnih posnetkov prireditev, ki so jih organizirala turistična, kulturna, športna, gasilska, umetniška in gasilska društva v Selški dolini. Najdaljšo tradicijo imajo seveda Čipkarski dnevi, manj pa januarska srečanja v Dražgošah, Dnevi teric v Davči, pa Groharjevi dnevi v Sorici, Dnevi koscev v Selcih in še kaj bi se našlo. Na omenjenih prireditvah so domačini enkrat letno prikazali najrazličnejše domače obrti in običaje, ki gredo marsikje že v pozabo. Škoda bi bilo, če ne bi določenih glasbenih koncertov priznanih domačih umetnikov ohranili na filmskem traku. Prav tako odrskih predstav domačih kulturnih društev, ki so jih včasih odigrali tudi v naravi ali skupaj z drugimi kot na primer v Škofjeloškem pasijonu leta 1999. Tudi gasilska tekmovanja, predstavitev in obletnice so bili zanimivi. Takrat smo posneli skoraj vse koncerte najrazličnejših pevskih koncertov domačih pevskih zborov in ansamblov.

Takratni župnik France Dular je redno enkrat tedensko s svojo ekipo pripravil oddajo z imenom Antonov obzornik. Kar 231 jih je bilo posnetih in predvajanih s ponovitvami na lokalni televiziji. Predstavili smo tudi pet novomašnikov z naše ga konca in po odzivu gledalcev so bile njihove zgodbe zelo zanimive. Nekaj posebnega so bile tudi biserna in železna maša bivšega župnika Ma-

ksimiljana Ocepka.

Posneli smo tudi veliko cerkvenih obredov blagoslovitev, obhajil in birm v Železnikih, Sorici, Davči, Selcih, Bukovščici, pri Sv. Lenartu in na Zalem Logu. Preko 150 in številka še raste. Pri cerkvenih obredih ne gre pozabiti zanimivih pridig, ubranega petja domačih cerkvenih zborov, solistov in igranja priznanih organistov.

S kamerami smo bili tudi ob različnih otvoritvah od vrtcev in šol do mrlških vežic, ob odkritjih plošč znanim domačinom, na športnih tekmovanjih, na občinskih kulturnih in slavnostnih prireditvah z namenom, da se dogodek in seveda talenti nastopajočih ohranijo. Pripravili in realizirali smo reportaže z obilice športnih dogodkov od otroških tekmovanj

na različnih nivojih, občinskih tekmovanj za vse kategorije do mednarodnih tekmovanj v tekih, nogometu in sankanju. V dežju, snegu, mrazu in vetru, na ledu na alpskih smučarskih, sankarskih in skakalnih tekmah. S kamero smo bili na očiščevalnih akcijah, kjer smo poskušali doprinesiti k večji ozaveščenosti krajanov.

V letih lokalnih volitev pa smo posneli nekaj predstavitev strank, kandidatov in njihovih soočenc. Tudi nekaj naših bivših županov se je predstavilo s programom in gledalci so imeli priložnost tudi za neposredna vprašanja o vročih temah. Na obisku so bili tudi takratni zunanji in notranji minister, minister za okolje in drugi.

V tem času smo bili povabljeni v različne medijske hiše. Naštejmo nekatere: Radio Slovenija, Radio Sora, Poslovni val, Radio Kranj in Loška TV, Gorenjska televizija, TV 3, POP TV in RTV Slovenija. Povsod so nas prijazno sprejeli in nam omogočili, da smo spoznali opremo in delo v njihovih studiih.

V letu 1994 nas je obiskala ekipa nacionalne televizije in skupaj z njimi smo posneli oddajo Slovenski magazin, ki je predstavila otroško lokalno televizijo. Predvajali so jo na nacionalnem programu in večkrat na zelo popularni ameriški satelitski televiziji CNN. Oddaja je med drugim predstavila našo domačo muzejsko kustosinjo in klekljarico Toniko Ramovš in seveda aktivne člane šolske televizijske ekipe na delu.

Z ekipami smo v prednovoletnim časom obiskovali trgovince na škofjeloškem in predstavljali njihovo dejavnost. Posneli in zmontirali pa smo tudi različne delovne procese v domačih podjetjih Domel, Niko in Alples. Material so uporabili kot promocijski ali studijski, nam pa pomagali pri nakupu prepotrebne drobne opreme, kot so videokasete različnih formatov in dolžin. To so bili tudi edini viri skromnega zaslužka. Stroški vzdrževanja, nakupa opreme in honorarjev so bili mnogo večji. Takrat se je večino opreme lahko kupilo le v tujini, kar je še dodatno otežilo nakup le-te. Kvaliteta in način zapisa na trak sta se hitro spreminjala, arhivskih SVHS, VHS, DV in mini DV videokaset z originali pa se je nabralo čez 1.300. Tehnološki razvoj je v tem času prinesel tudi pomembno razliko pri zapisu po-

datkov na trak. Pa še nekaj znanja in sreče si potreboval pri nakupu potrebnih aparatov in programov številnih različnih proizvajalcev. Večino tehnike je bilo žal treba kupiti preko meje, ker jo pri nas žal ni bilo. No, danes je situacija povsem drugačna.

Imeli pa smo priložnost tudi spoznati, da je delo, ki smo ga opravljali na televiziji, precej stresno. Pri snemanju nove maše dveh novomašnikov v Selcih sem kamero uničil z napačnim priklopom doma narejenega akumulatorja. Vzrokov za slabo voljo ni zmanjkalo tudi v Dolenji vasi na sankaskem tekmovanju, ko sem na ledu padel s kamero v roki. Popravilo ni bilo poceni. Na Čipkarskem dnevu je nekdo pomotoma kamero prestavil blizu sevalnika toplote in kamera se je pregrela in pokvarila. Tudi snemanje v dežju v Dražgošah se je za novo kamero slabo končalo. Ko sem postavil mini oder za snemanje birne v Železnikih, se je ta nepričakovano prevrnil s kamero vred in kamera od takrat ni več delovala. V video-rekorderju se je zataknil trak, in ko sem poskušal trak rešiti, sem uničil precizen mehanizem in žal ga

je bilo treba popraviti. Spet drugič sem pozabil na teren vzeti stojalo, rezervne baterije, reflektor, podaljšek ..., celo bencina mi je zmanjkalo na poti do prereditve, tako da adrenalina v krvi ni zmanjkalo.

V tem obdobju sem se srečal z nekaterimi krajanji, ki imajo v svojem arhivu na klasičnem filmskem traku veliko zanimivih krajevnih dogodkov in ljudi. Florjan Tavčar, Jože Demšar, Anči Bogataj, Joža Nastran, France Pfajfar so imetniki filmskega zapisa lokalne zgodovine in verjetno bi bilo smiselno kopijo arhiva hraniti na nekem primernem mestu, mogoče v muzeju. Nekaj zgodnjih "snemalcev" pa je še neznanih in bi jih morali še poiskati. Omenjeni lokalni zapisi na filmski trak so se v kraju, po mojem vedenju, začeli po letu 1960.

Sklep

V letu 2004 smo prenehali z oddajanjem na 8. kanalu. Posnete oddaje predvajamo na nekaterih drugih lokalnih televizijah in predvsem na internetu. Poleg 400 oddaj pa se na spletu nahaja preko deset tisoč fotografij, poslikanih v studiu in na terenu, in podatek, da je bila stran do leta 2015 obiskana preko milijonkrat, ni zanemarljiv. Glede na velikost občine, predvsem po številu prebivalcev, menim, da bi bila oživitev radijske ali celo televizijske postaje v takšni obliki neracionalna. Bilo pa bi zanimivo, če bi jo imeli. Ne nazadnje bi prav prišla ob izjemnih vremenskih in drugih situacijah, kjer je hitro obveščanje občanov še kako pomembno. Veljalo bi razmisliti o možnostih, ki jih ponuja povezanost občine z optičnim kablom, ki omogoča, da so oddaje v sprejemljivi kvaliteti dostopne vsem občanom. Zanimivi ljudje in dogodki so bili in vedno bodo, samo na ustrezen način jih je treba iztrgati iz pozabe. Prihodnje generacije bodo želele spoznati značilnosti našega časa. Spominjati se dogodkov iz preteklosti bo seveda del njihovega vsakdana.

Moja velika želja je bila in je čim kvalitetnejše arhivirati ljudi s posebnimi talenti ter posebne dogodke in jih trajno hraniti na primernem mestu. Seveda pa je kar nekaj ovir za izpolnitev omenjenih želja. Foto-

grafije smatram kot nujne, če pa je posnet še zvok in film, toliko bolje. Vse gradivo naj bi bilo urejeno in primerno shranjeno. Komisija naj bi posneti material razvrščala po kvaliteti in pomembnosti za zgodovino kraja. Mogoče bi veljala še kakšna spodbuda in predlog za realizacijo novih oddaj iz kraja. Hkrati pa bi poskrbela za ustrezno pretvorbo v sodoben in kvaliteten univerzalni format. Kot primerno mesto smatram kakšen ustrezno adaptiran prostor v Muzeju Železniki. Pa tudi o ustanovitvi nekega mini občinskega sklada, ki bi odkupoval izbrani filmski material, bi veljalo razmisliti. Mogoče pa se bo v muzeju pojavila kakšna "čarobna skrinja", v kateri si bo vsak sam poiskal zvočni in slikovni posnetek dogodka iz preteklosti ali pa si ga presnel na svoj medij, brezplačno seveda.

Na novo sprejeti zakon o varstvu osebnih podatkov je "malo čuden" in ni naklonjen fotografom in snemalcem. V dobi arhiviranja s pametnimi telefoni pa nastaja tudi problem ustreznega izbora in ovrednotenja posnetkov.

Doprinos lokalne postaje TV Železniki ocenjujem kot pomemben za lokalno skupnost. Strokovno izbrani filmski material je treba hraniti in ohraniti za rodove, ki prihajajo. Tudi današnji trenutki bodo nekoč zgodovina in tega nikar ne pozabimo.